

 Puheenvuoro

Kotimainen julkaisutoiminta uuden rahoitusmallin ja Julkaisufoorumin jälkeen

Tieteellisen julkaisutoiminnan ehdot ovat muuttumassa merkittävästi, kun yliopistojen uusi rahoitusmalli astuu voimaan ensi vuoden alusta ja kun Julkaisufoorumin määrittämä julkaisujen laadullinen arviointi alkaa vaikuttaa rahoitukseen. Muutoksiin voi suhtautua samaan aikaan sekä hyväksyen että kriittisesti. Uuden rahoitusmallin myötä yliopistojen rahoitus muuttuu läpinäkyväksi, mikä parantaa yliopistojen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan rahoitusasemaansa esimerkiksi juuri lisäämällä julkaisutoimintaansa. Julkaisufoorumin ansiota puolestaan on, että pelkän määrällisen mittaamisen sijaan nyt pyritään ottamaan huomioon myös julkaisujen laatu (ks. esim. Niiniluoto 2010). Toisaalta uusi malli ilmentää puhtaasti uusliberalismin vivahtavaa julkisjohtamisen ideaalia, joka ajaa yliopistot kiihtyvästi kilpailemaan keskenään pudotuspelissä, josta kaikki eivät selviä hengissä. Vastaavasti Julkaisufoorumin laatuluokitukset on helppo nähdä ideologiseksi teknologiaksi, joka välineellistää ja määrämittaistaa tutkimusta sekä rajaa tieteen vapautta. (Ks. esim. Patomäki 2011.)

Tässä kirjoituksessa emme keskity arvostelemaan rahoitusmallia ja julkaisujen laatuluokitusta sinänsä, vaan pohdimme niiden seurauksia tieteelliselle julkaisutoiminnalle hyvin pragmaattisesti. Erityisesti tarkastelemme kotimaassa ja kotimaisilla kielillä tapahtuvan julkaisutoiminnan tilannetta omalla alallamme, viestinnän tutkimuksessa. Yhteiskunta- ja humanistiset tieteet ovat julkaisukäytännöissään perinteisesti poikenneet teknisistä tieteistä, luonnontieteistä ja lääketieteistä. Ensinnäkin julkaiseminen on tieteellisten aikakauslehtien sijasta keskittynyt pikemmin kirjoihin ja kirjoissa julkaistuihin artikkeleihin (Puuska & Miettinen 2008, 37–38). Toiseksi valtaosa tutkimuksesta julkaistaan kotimaassa (Poteri 2004, 2, ja 2010, 88; Koivisto & Thomas 2010, 178–179), minkä johdosta ihmistieteitä on kannustettu kansainvälistämään julkaisuprofiliaan.¹

Kannustus on oikea – kunhan samalla ei unohdeta, että esimerkiksi sosiologien, perinteen tutkijoiden ja historioitsijoiden on syytä pystyä välittämään tutkimustensa tuloksia myös kotimaiselle yleisölle, suomeksi ja ruotsiksi. Toiset tieteet ovat luonteeltaan kansallisempia kuin toiset. On tieteenalaja, joiden keskeiset tulokset ilmestyvät arvostettuina kirjoina ja kielillä, joita myös suuri valistunut yleisö voi lukea, eivätkä ainoastaan toisille tutkijoille suunnattuina tieteellisinä artikkeleina kansainvälisissä huippusarjoissa. Viestinnän tutkimus kuuluu tähän joukkoon.

Sekä opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) uusi rahoitusmalli että Julkaisufoorumin sen rinnalle rakentama julkaisujen laatuluokitus tunnustavat yhä kotimaisen julkaisutoiminnan merkityksen. Samanaikaisesti kuitenkin kotimaisen julkaisemisen taloudelliset edellytykset ovat muuttumassa radikaalisti, kun yliopistosarjat ovat menettämässä tieteellisen statuksensa, kun kirjankustantajat ovat alkaneet vaatia niin sanottuja kynns-

rahoja julkaistavista teoksista ja kun ainakin viestinnän alan kotimaiset tieteelliset aikakauslehdet ovat taloudellisissa vaikeuksissa. Kotimaisen julkaisemisen edellytykset elävät syvää murrosvaihetta, jonka ratkaisemiseen kirjoituksemme etsii keinoja.

Aluksi tarkastelemme OKM:n uuden rahoitusmallin ja julkaisufoorumin luokitus-ten vaikutusta julkaisu toiminnan merkitykseen rahoitustekijänä. Sen jälkeen analysoimme suomalaisen viestinnän tutkimuksen julkaisu toiminnan laajuutta ja sen käyttämiä julkaisukanavia. Lopuksi pohdimme rahoitusrakenteiden muutoksen vaikutusta julkaisemiseen sekä sitä, miten sekä kirjojen julkaisemista että alan julkaisusarjojen ja aikakauslehtien tilannetta voitaisiin parhaiten edistää.²

Yliopistojen uusi rahoitusmalli

OKM:n uusi, vuoden 2013 alusta voimaan tuleva rahoitusmalli muuttaa yliopistojen perusrahoituksen tavoiteperusteisesta tulossidonnaiseksi. Yliopiston saaman rahoituksen kannalta ratkaisevaa on, miten se rahoitusmalliin valituilla tulostavoitteilla, eli indikaattoreilla, mitattuna menestyy verrattuna muihin yliopistoihin. OKM:n mallissa rahoitus määräytyy erittäin painokkaasti toteutuneiden tutkintojen perusteella, mutta suuri merkitys on myös opintojen etenemisellä, kilpaillun tutkimusrahoituksen hankkimisella – sekä julkaisu toiminnalla. Yhdessä nämä indikaattorit muodostavat kaksi kolmasosaa rahoitukseen vaikuttavista kriteereistä. (Taulukko 1.)

Rahoitusmallin indikaattori	%
Koulutus	41
Suoritetut ylemmät korkeakoulututkinnot	15
Suoritetut alemmat korkeakoulututkinnot	9
55 op. vuodessa suorittaneet	11
Ukomaalaisten suorittamat ylemmät korkeakoulututkinnot	1
Toteutuneet vaihdot	2
Avoimen yliopiston ja erillisten opintojen opintopisteet	2
Tutkimus	34
Suoritetut tohtorintutkinnot	9
Kansainväliset referee-julkaisut	9*
Muut tieteelliset julkaisut	4**
Kilpailtu tutkimusrahoitus	9***
Ulkomaalaisten suorittamat tohtorintutkinnot	1
Ulkomaalainen opetus- ja tutkimushenkilöstö	2
Koulutus- ja tiedepoliittiset tavoitteet	25
Strategiaperusteinen rahoitus	10
Alakohtainen rahoitus	8****
Valtakunnalliset tehtävät	7

Taulukko 1. Yliopiston uuden rahoitusmallin indikaattorit

Lähde: OKM 2012.

* Vuodesta 2015 Julkaisufoorumin julkaisutasot 2 ja 3.

** Vuodesta 2015 Julkaisufoorumin julkaisutaso 1. Sisältää vain vertaisarvioituja tieteellisiä julkaisuja.

*** Josta kansainvälinen kilpailtu tutkimusrahoitus 3 % ja muu kilpailtu tutkimusrahoitus 6 %.

**** Josta taidealat 2,75 %, tekniset tieteet 1,5 %, luonnontieteet 1,5 % ja lääketieteet 2,25 %.

Yliopistojen uusi rahoitusmalli lähes kahdeksankertaistaa julkaisutoiminnan merkityksen yliopistojen rahoituksen perusteissa nykyisestä 1,7 prosentista 13 prosenttiin (OKM 2012). Vaikka malli antaa kansainvälisille julkaisuille 9 prosentin ja muille julkaisuille (ml. kotimaiset julkaisut) vain 4 prosentin painoarvon, kaikki yliopistot tarvitsevat myös kotimaisilla kielillä laadittuja julkaisuja. Viimeistään vuodesta 2015 alkaen on rahoituksen ansainnan kannalta tärkeää, että keskeinen osa julkaisuista ilmestyisi sarjoissa tai kustantajilta, jotka julkaisufoorumi on luokitellut tieteellisiksi.

Alun perin ministeriön rahoitusmallin oli määrä painottaa vieläkin enemmän kansainvälisen julkaisemisen merkitystä (10 %) muiden julkaisujen kustannuksella (3 %) (ks. OKM 2011, 39–41), mutta yliopistoilta saadun palautteen perusteella kahden julkaisukategorian keskinäistä suhdetta loivennettiin. Perusteena painotusten tasoittamiseen olivat nimenomaan eri tieteenalojen erilaiset julkaisukäytännöt. Kansainvälisten vertaisarvioitujen artikkelien liian suuri painoarvo olisi syrjinyt yhteiskunta- ja humanistisia tieteitä.

Käytännössä rahoitusmalli toimii julkaisutoiminnan osalta siten, että OKM kokoaa Vipunen-tietokantaan tiedot yliopistojen julkaisutoiminnasta. Kun yliopistoille jaettava perusrahoituksesta yhdeksän prosenttia allokoidaan kansainvälisten referee-julkaisujen perusteella, yliopistot saavat tätä julkaisuperusteista rahoitusta siinä suhteessa kuin ne ovat julkaisseet kansainvälisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että jokainen julkaisu ”tuottaa” rahoitusmallin kautta perusrahoitusta yliopistoille. Kun vuonna 2010 yliopistot julkaisivat noin 19 000 vertaisarvioitua kansainvälistä artikkelia tai monografiaa (Vipunen 2012) ja kun yliopistojen perusrahoitus oli 1,7 miljardia euroa, yhden kansainvälisen artikkelin laskennalliseksi arvoksi saadaan noin 8 000 euroa. Vastaavasti esimerkiksi kotimaisessa aikakauslehdessä julkaistun artikkelin arvoksi saadaan 6 800 euroa. Parantamalla julkaisusuoritettaan suhteessa muihin yliopisto voi saada aiempaa isomman osan julkaisuperusteisesta perusrahoituspotista. Toisaalta jos kaikki yliopistot onnistuvat lisäämään julkaisumääriään samassa suhteessa, kukaan ei saa euroakaan lisää, sillä yliopistojen perusrahoitus ei tällä haavalla ole kasvussa.

Julkaisufoorumin tasoluokitukset

Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) organisoima Julkaisufoorumi-hanke sai keväällä 2012 päätökseen työnsä, jossa luokiteltiin kaikkiaan noin 19 500 tieteellistä aikakauslehteä ja sarjaa sekä noin 1 200 kustantajaa. Tieteelliset lehdet ja sarjat luokiteltiin kolmelle tasolle (ns. JUFU-luokitus). Taso 1 kattaa eri tieteenalojen keskeiset kotimaiset ulkomaiset väylät, jotka täyttävät tieteellisen julkaisukanavan määritelmän. Tasolle 2 kuuluvat eri tieteenalojen johtavat tieteelliset lehdet, sarjat ja kustantajat, joiden kautta tutkijat eri maista julkaisevat parhainta tutkimustaan. Lisäksi kaikkein ylimmälle tasolle 3 nostettiin tason 2 julkaisuista korkeatasoisimmat. Kustantajia arvioitaessa tasoa 3 ei käytetty. Kirjankustantajista 89 prosenttia sijoitettiin tasolle 1 ja 11 prosenttia tasolle 2. Aikakauslehdistä ja sarjoista tasolle 1 sijoitettiin 79 prosenttia, tasolle 2 noin 15 prosenttia ja tasolle 3 vajaat kuusi prosenttia. (Auranen & Pölonen 2012, 12–13.)

Julkaisufoorumi on tehnyt ainakin kaksi nykyistä julkaisutoimintaa merkittävästi tarkentavaa linjausta. Ensimmäinen koskee tieteellisyyden vähimmäismääritystä. Tasolle 1

pääsemiseksi pelkkä vertaisarviointi tai asiantuntijoista koostuva toimituskunta eivät riitä, sillä julkaisukanavaa ei luokitella tieteelliseksi, jos yli puolet toimituskunnasta ja kirjoittajista edustaa samaa tutkimusorganisaatiota. Tämän seurauksena yliopistojen ja laitosten omat julkaisusarjat menettävät vuoden 2015 alusta lukien tieteellisen statuksensa. Sen sijaan kansallinen, tieteellisen seuran tai usean yliopiston yhdessä julkaisema sarja voi saada luokituksen.

Toinen merkittävä linjaus koskee humanististen ja yhteiskuntatieteiden saamaa kielihelpotusta. Vaikka tasolle 2 pääseminen periaatteessa edellyttää foorumilta toimitus- ja kirjoittajakunnan kansainvälisyyttä, siitä on tingitty tiettyjen tieteenalojen osalta. Tieteellisten seurojen protestoinnin jälkeen Julkaisufoorumi hyväksyi tasolle myös sellaisia suomen- tai ruotsinkielisiä johtavia tieteellisiä lehtiä ja sarjoja, jotka kattavat ”tieteenalansa suomalaisen yhteiskunnan, kulttuurin ja historian erityispiirteitä käsittelevää tutkimusta mahdollisimman laajasti” (Julkaisufoorumi 2012). Sen seurauksena tasolle 2 on nyt hyväksytty neljän kotimaisen kustantajan lisäksi kaikkiin 30 aikakauslehteä tai sarjaa. (Taulukko 2.)

Viestinnän tutkimuksen kannalta tärkeää on havaita, että alan kirjojen aktiivisina julkaisijoina tunnetut Gaudeamus ja Vastapaino ovat tasolla 2, kun taas aikakauslehdet *Lähikuva* ja *Media @ viestintä* sekä puheviestinnän vuosikirja *Prologi* ovat vain tasolla 1, samoin kustantajista esimerkiksi Tampere University Press (TUP) ja suuret yleiskustantajat, kuten WSOY ja Otava. Kaikkiaan tasolle 1 luokiteltiin runsaat 50 kotimaista kustantajaa sekä yli 250 tieteellistä sarjaa tai aikakauslehteä.³ Julkaisufoorumin luokitus ei ota väitöskirjoja suoranaisesti lainkaan huomioon, vaan ne lasketaan julkaisukanavasta riippumatta vähintään tasolle 1 (Auranen & Pölönen 2012, 24).

Kustantajat	Julkaisusarjat	Aikakauslehdet
Gaudeamus Suomalainen Tiedeakatemia Suomalaisen Kirjallisuuden Seura Vastapaino	<i>Ajatus: Suomen Filosofisen yhdistyksen vuosikirja</i> <i>Folkmålstudier</i> <i>Historiallinen Arkisto</i> <i>Historiallisia Tutkimuksia</i> <i>Näyttämö ja tutkimus</i> <i>Studia Fennica</i> <i>Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia: Tiede</i> <i>Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja</i> <i>Taidehistoriallisia tutkimuksia</i>	<i>Elore</i> <i>Hallinnon tutkimus</i> <i>Historiallinen Aikakauskirja</i> <i>Historisk Tidskrift för Finland</i> <i>Kasvatus: Suomen kasvatus-tieteellinen aikakauskirja</i> <i>Kirjallisuuden tutkimuksen Aikakauslehti Avain</i> <i>Kulttuurintutkimus</i> <i>Lakimies</i> <i>Naistutkimus</i> <i>Oikeus</i> <i>Politiikka</i> <i>Psykologia</i> <i>Sananjalka</i> <i>Sosiologia</i> <i>Teologinen aikakauskirja</i> <i>Yhteiskuntapolitiikka</i> <i>Virittäjä</i>

Taulukko 2. Julkaisufoorumin tasolle 2 nostamat kotimaiset kustantajat sekä kotimaisilla kielillä julkaistavat julkaisusarjat ja aikakauslehdet

Lähde: Julkaisufoorumi 2012.

Suomalaisen viestinnän tutkimuksen julkaisukanavat

Seuraavassa tarkastelemme, millä foorumeilla suomalaiset viestinnän tutkijat julkaisevat tutkimuksiaan. Kohteeksi olemme valinneet vuodet 2009–2011, kolme vuotta, joiden voi olettaa antavan riittävän käsityksen nykyisen julkaisutoiminnan laajuudesta ja suuntautumisesta eri foorumeille. Otos antaa mahdollisuuden myös tehdä vertailuja aiempiin suomalaista viestinnän tutkimusta koskeviin rakenteellisiin analyyseihin (esim. Poteri 2004 ja 2010). Todettakoon, että emme tarkastele julkaisutoimintaa yliopistoittain (vrt. esim. Herkman & Vähämaa 2007) vaan kokonaisuutena ja ainoastaan julkaisukanavien näkökulmasta.

Tiedot on kerätty Nordicomin kokoamasta tietokannasta (ks. Nordicom 2012), josta on helppo tehdä maa- ja julkaisukanavakohtaisia hakuja. Journaliartikkeleista mukana ovat vain referee-menettelyn läpikäyneet, mutta monografioiden, antologioiden ja jälkimmäisissä julkaistujen artikkelien kohdalla mukana voi olla myös ei-referoituja tekstejä. Tulosten luotettavuuden kannalta pulman muodostaa se, että dokumentoinnin kriteerit eivät välttämättä ole olleet eri vuosina samat, minkä johdosta julkaisujen määrässä tapahtuneeseen vaihteluun ei kannata kiinnittää huomiota. Mekin keskitymme tarkastelemaan kolmea otosvuotta kokonaisuutena ja korkeintaan keskiarvojen tasolla. Työekonomisista syistä ja koska tavoitteena on antaa ainoastaan yleiskuva julkaisutoiminnan laajuudesta ja julkaisukanavista, emme ole edes yrittäneet ryhmitellä julkaisuja julkaisuforumien tasoluokkiin emmekä yrittäneet selvittää julkaisujen niin sanottuja impaktipisteitä (vrt. esim. Denk 2011). Jos otetaan huomioon yliopisto- ja laitossarjoissa julkaistut kirjat ja artikkelit (pl. väitöskirjat) sekä muutamat muut noteeraamattomat julkaisukanavat, on arvioitavissa, että julkaistuista kirjoista noin kaksi viidesosaa ja artikkeleista yksi viidesosa ei yltäisi edes tasolle 1.

Analyysin tulokset esitetään taulukoissa 3 ja 4. Ne osoittavat, että ensinnäkin kolmen vuoden aikana julkaistusta 282 kirjasta peräti puolet ilmestyi yliopistojen, niiden laitosten tai erilaisten tutkimuslaitosten julkaisusarjoissa. Toisaalta kotimaassa ilmestyi vuosittain jopa 20–30 viestinnän tutkimusta edustavaa kirjaa vakiintuneiden kustantajien julkaisemina, ja ulkomaillakin suomalaisten kirjoittamia tai toimittamia kirjoja saattoi ilmestyä toistakymmentä. Kotimaisten tieteellisten kustantajien julkaisemia teoksista oli joka viides ja ulkomaisten kustantajien julkaisemia kaikkiaan 37 kirjaa, enemmän kuin joka kahdeksas. Väitöskirjoja vuosina 2009–2011 julkaistuista teoksista oli 83 eli lähes joka kolmas; näistä useimmat ilmestyivät yliopistosarjoissa, mutta tärkeä väylä oli myös TUP:n *Media Studies* sarja, joka lakkautettiin vuonna 2011.⁴

Suomalaisten tutkijoiden artikkeleita Nordicomin tietokannasta löytyi kolmelta vuodelta kaikkiaan 609, ja parhaimpina vuonna niitä ilmestyi pitkälti kolmatta sataa. Artikkeleista 39 prosenttia (236) ilmestyi aikakauslehdissä ja 61 prosenttia (373) erilaisissa kokoomateoksissa. Samoin kansainvälisillä foorumeilla kirjoituksista ilmestyi 39 prosenttia (236) ja kotimaisilla vastaavasti 61 prosenttia (373). Aikakauslehtiartikkeleista 58 prosenttia (136) ilmestyi kotimaisissa lehdissä ja antologia-artikkeleista 64 prosenttia (237) kotimaisissa kokoomateoksissa. Yksin neljän kotimaisen runsaasti viestinnän tutkimusta julkaisevan tieteellisen kustantajan (Gaudeamus, Vastapaino, SKS, TUP) jul-

Julkaisija	2009	2010	2011	Yhteensä	%
Ulkomainen kustantaja	8	11	18	37	13
Kotimainen tieteellinen kustantaja**	12	19	24	55	20
Kotimainen yleiskustantaja	7	5	8	20	7
Tieteellinen seura tms.	1	1	7	9	3
Yliopisto, tutkimuslaitos tms.	35	29	73	137	49
Muu***	9	8	7	24	9
Yhteensä	72	73	137	282	100

Taulukko 3. Viestinnän tutkimuksen kirjojen julkaisukanavat 2009–2011*

* Sisältää sekä monografiat että antologiat.

** Tähän laskettu Gaudeamus, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Tampere University Press ja Vastapaino.

*** Sisältää mm. ministeriöiden ja viranomaisten julkaisut.

kaisemissa antologioissa päivänvalon näki vuosina 2009–2011 kaikkiaan 112 artikkelia ja kotimaisissa viestintään erikoistuneissa aikakausjulkaisuissa (*Media @ viestintä*, *Lähikuva* ja *Prologi*) 91 artikkelia. Luvut osoittavat, että viestinnän tutkimukseen erikoistuneilla julkaisukanavilla on suuri merkitys alan tutkimustulosten leviämisen kannalta.

Tulosten perusteella aikakauslehtiartikkelit ovat julkaisumuotona kasvattaneet suosiotaan vuosien myötä. Vuosina 2007–2009 tieteellisissä aikakauslehdissä julkaistiin 20 prosenttia suomalaisesta viestinnän tutkimuksesta (Poteri 2010, 89). Sen sijaan taulukoiden 3 ja 4 mukaan vuosina 2009–2011 tieteellisissä aikakauslehdissä julkaistiin 27 prosenttia viestinnän tutkimuksesta. Suuntaus on sama kuin yhteiskunta- ja humanistisissa tieteissä yleisemminkin (Puuska & Miettinen 2008, 38–39).

Julkaisija	2009	2010	2011	Yhteensä	%
Ulkomainen tieteellinen aikakauslehti	34	37	29	100	16
Ulkomainen kokoomateos	46	61	29	136	22
Kotimainen viestinnän tutkimuksen aikakauslehti*	30	33	28	91	15
Muu kotimainen tieteellinen aikakausjulkaisu	17	7	21	45	7
Kotimainen tieteellisen kustantajan kokoomateos**	36	22	54	112	18
Kotimainen yleiskustantajan kokoomateos	17	7	2	26	4
Tieteellisen seuran kokoomateos	-	-	-	-	-
Yliopiston, tutkimuslaitoksen tms. kokoomateos	52	19	20	91	15
Muu***	6	-	2	8	1
Yhteensä	238	186	185	609	100

Taulukko 4. Viestinnän tutkimuksen artikkelien julkaisukanavat 2009–2011

* Tähän laskettu *Lähikuva*, *Media @ viestintä* ja *Prologi*.

** Tähän laskettu Gaudeamus, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Tampere University Press ja Vastapaino.

*** Sisältää mm. ministeriöiden ja viranomaisten julkaisut.

Tulosten valossa suomalaista viestinnän tutkimuksen julkaisuutoimintaa voi pitää kohtalaisen vilkkaana ja monipuolisena. Vaikka kotimainen julkaiseminen hallitsee yhä paitsi kirjoissa myös artikkeleissa, kansainvälisten julkaisujen määrä on kunnioitettava ottaen huomioon johtavien lehtien ja kustantajien tiukat valintakriteerit. Kirjojen kansainvälisistä kustantajista suomalaistutkijoille läheisin näyttää olevan Nordicom, mutta joukossa on myös sellaisia angloamerikkalaisia laatukustantajia kuin Routledge, Peter Lang, MIT Press, Hampton Press, Berg ja Wiley-Blackwell. Lehdistä yleisimpiä foorumeja ovat *European Journal of Communication*, *Javnost – The Public*, *Journalism: Theory and Practice*, *Journalism Practice*, *Media, Culture & Society* ja *Nordicom Review*.

Vertailtaessa aiempaan selvitykseen (Poteri 2004, 2) suomalaisen viestinnän tutkimuksen kansainvälisyys näyttää lisääntyneen kymmenessä vuodessa 5 prosentista jopa 39 prosenttiin. Tosin tuossa viidessä prosentissa eivät teknisestä syystä olleet mukana pohjoismaiset julkaisut, esimerkiksi Nordicomien lehdet ja kokoomateokset, jotka ovat olleet merkittävä julkaisukanava niin silloin kuin yhä nykyään. Kuten muissakin ihmistieteissä myös viestinnän tutkimuksessa ”arvostukseen ja meritoitumiseen liittyvät syyt tukevat kansainvälistä refereejulkaisemista” (Puuska & Miettinen 2008, 39).

Kaiken kaikkiaan on jo nyt nähtävissä liikettä viestinnän tutkimuksen julkaisu toiminnan siirtymisestä kohti aikakauslehtijulkaisemista ja kohti kansainvälistä julkaisemista.

Uudistusten vaikutus julkaisemiseen

Mikä on toteutumassa ja osin jo toteutuneidenkin uudistusten vaikutus julkaisemiseen? Kiihdyttävätkö ne edelleen julkaisu toiminnan siirtymistä aikakauslehtien sivuille ja kansainvälisille foorumeille? Varmaa on ainakin se, että julkaiseminen kannattaa ja aiempaa selkeämmin. Mitä ilmeisimmin OKM:n rahoitusmalli ja julkaisufoorumien laatima julkaisukanavien laatuluokitus yhdessä lisäävät yliopistojen julkaisuutoimintaa. Tähän viittaavat ainakin kokemukset Norjasta, jossa julkaisufoorumia vastaava laatuluokitus valmistui vuonna 2005 (Auranen & Pölönen 2011, 163–164). Kasvuun vaikuttavat myös yliopistojen omat rahanjakomallit, jotka saattavat korostaa julkaisemisen merkitystä vielä jyrkemmin kuin OKM:n malli. Esimerkiksi Tampereen yliopiston omassa mallissa julkaisujen yhteenlaskettu painoarvo yksiköille allokoitavan rahan laskennassa on OKM:n 13 prosentin sijasta peräti 20 prosenttia.⁵

Seuraavaksi on kysyttävä, onko kiihdytysvaikutus luonteeltaan myönteinen vai kielteinen? Johtaako se esimerkiksi julkaisemisen inflaatioon, jonka seurauksena samoja tuloksia paketoidaan keinotekoisesti yhä uusiksi artikkeleiksi synnyttämättä lopulta kuitenkaan mitään uutta? On myös esimerkkejä siitä, kuinka tekijäkohtaisia julkaisumääriä manipuloidaan kirjaamalla tuotoksia yhteisjulkaisuiksi hyvin vähäisin panoksilla. (Ks. esim. Vaagan 2007, 114.) Rahoitusmalli saattaa johtaa myös tulospalkkauksen yleistymiseen yliopistoissa. Jotkut yliopistot maksavat jo nyt bonuspalkkioita kovatasoisten artikkeleiden kirjoittajille (Acatiimi 2012, 27) – ilmiö, johon on syytä suhtautua kriittisesti.

On myös pelätty, että kun Julkaisufoorumin laatuluokitus nostetaan yhdeksi rahoitusmallin elementiksi, artikkelien ja kirjojen tarjonta suuntautuu yksinomaan arvostetuimpiin kansainvälisiin julkaisuihin, jolloin kotimainen julkaisuautoiminta näivettyy:

”Ei tarvitse olla kummoinenkaan ennustaja päätelläkseen, mihin tämä pahimmillaan johtaa. Jos julkaisujen laatu otetaan yhdeksi yliopistojen rahoitukseen vaikuttavista tekijöistä, on selvää, että erilaisin kannustimin yliopistot huolehtivat, että tieteilijät siirtävät valtaosan julkaisuautoiminnastaan kansainvälisille kentille. Mitä tästä seuraa kansallisille tiedekustantamoille ja -lehdille?” (Valkonen & Kinnunen 2011, 2.)

Sociologia-lehden taannoisessa pääkirjoituksessaan Jarno Valkonen ja Veera Kinnunen arvioivat, ettei kaavailtu tiedejulkaisupolitiikka vahvista kotimaista tiedejulkaisemista – muttei välttämättä myöskään näivetä sitä. Olemme samaa mieltä. Vaikka pelätty rahoitusmallin ja laatuluokituksen yhdistäminen on toteutumassa, arvioimme niiden yhteisvaikutuksen olevan loivemman kuin on pelätty. Tämä on paljolti seurausta siitä, että tiedeyhteisö vaati ehdotettuja malleja ja luokituksia korjattaviksi – ja siitä, että esimerkiksi Norjan kansallisen julkaisufoorumin virheistä on otettu opiksi (Auranen & Pölönen 2012, 20–21; vrt. Vaagan 2007, 112–115). Norjasakaan laatuluokitus ei ole lopettanut eikä edes merkittävästi vähentänyt norjankielistä julkaisuautoimintaa (Auranen & Pölönen 2011, 21). Kotimaisen julkaisemisen asemaa puolustaa kaksi seikkaa:

Ensinnäkin kansainvälisiä tason 2 ja 3 aikakauslehtiä on viestinnän tutkimuksessa, kuten muillakin tieteenaloilla, olemassa vain rajallinen määrä, kolmisenkymmentä. Noin 80 prosenttia alan tieteellisistä julkaisukanavista on tasolla 1, ja niin nyt kuin vasta valtaosa tarjonnasta kohdistuu niihin ja tulee myös julki niiden kautta. Julkaisufoorumin tason 1 julkaisukanavat ovat hyviä väyliä tieteelliseen keskusteluun ja tutkimustulosten levittämiseen. Tason 1 julkaisut ovat usein sitä paitsi tutkijan itsensä kannalta relevantimpia väyliä kuin huipputason lehdet, joissa artikkeli ei välttämättä löydä aiheen kannalta otollisinta keskusteluyhteyttä.

Toiseksi kun Julkaisufoorumi löysäsi viime vaiheessa kriteerejään ja hyväksyi tasolle 2 myös lukuisia yhteiskunta- ja humanististen tieteiden kotimaisia julkaisukanavia, lisättiin suomen- ja ruotsinkielisen julkaisemisen painoarvoa merkittävästi. Kun kirjamuodossa julkaistusta suomalaisesta viestinnän tutkimuksesta 87 prosenttia ilmestyy kotimaisten kustantajien ja muiden kotimaisten julkaisijoiden kautta sekä artikkeleistakin 61 prosenttia, on selvää, että kotimaisia julkaisukanavia yhä tarvitaan. Vaikka tässä ei ole analysoitu erikseen julkaisujen kieltä, enemmistö kotimaisilla kanavilla julkaistuista kirjoista ja artikkeleista on yhä suomen- tai ruotsinkielisiä (vrt. Poteri 2004, 2; Poteri 2010, 88). Olisi epärealistista odottaa, että kaikki nyt kotimaisilla kielillä julkaistu viestinnän tutkimus voisi ilmestyä englanniksi kansainvälisesti. Se ei olisi myöskään toivottavaa tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikutavuuden näkökulmasta.

Voidaankin olettaa, ettei Julkaisufoorumin tasoluokitusten käyttöönotto ainakaan välittömästi muuta julkaisuautoiminnan painopisteitä, vaikka se kansainvälisten foo-

rumien suuren määrän johdosta näyttää suosivan kansainvälistä julkaisemista. Tosi-asiassa monissa Julkaisufoorumin noteeraamissa kansainvälisissä lehdissä ei ilmesty suomalaisten tutkijoiden artikkeleita edes vuosittain, kun taas kotimaisissa lehdissä lähes kaikki artikkelit ovat suomalaisten kirjoittamia. On hyvä muistaa, että kansainvälisistäkin lehdistä suuri osa sijoittuu tasolle 1, mikä ei tee niistä juurikaan sen houkuttelevampia julkaisukanavia kuin kotimaisista vastaavan tason lehdistä.

Kotimaisen julkaisemisen tarve korostuu kaikissa ihmistieteissä. Viestinnän tutkimus on helppo nähdä nimenomaan yhtenä niistä tieteenaloista, jotka kiinnostavat myös kotimaista yleisöä ja jotka tarvitsevat kotimaisia kieliä ollakseen yhteiskunnallisesti vaikuttavia. Tutkimustulosten esittely kotiyleisölle oikeuttaa osaltaan myös tutkimuksen julkista tukea. Kotimaiset julkaisufoorumit ovat tärkeitä myös tutkijakoulutuksen näkökulmasta. Nuoren tutkijan ensimmäiset artikkelit on luontevinta tarjota kotimaisille lehdille, ja kotimaisten kustantajien kautta on hyödyllistä saada julkisuuteen myös tutkimuksen laajempia yhteenvetoja ja oppikirjoja. Kotimaiset foorumit myös yhdistävät tieteenalaa sekä pitävät yllä yhteistä tieteellistä julkisuutta ja keskusteluperinnettä. Sillä on merkitystä, kun tutkimus muuten on pirstoutumassa yhä kapeammiksi erikoistumisalueiksi.

Kotimaisten kanavien elinehdot

Vaikka uusi rahoitusmalli ja niihin kytketyt julkaisujen laatuluokitukset epäilemättä määrämittaistavat ja suuntaavat tutkimusta tavalla, johon yliopistoyhteisön on syytä suhtautua kriittisesti, niiden asettamiin ehtoihin on käytännössä pakko sopeutua. Koska pelätty kotimaisen julkaisutoiminnan näivettäminen ei näytä olevan tapahtumassa, on pohdittava, miten Suomessa toimivat tieteelliset kustantamot, sarjat ja aikakauslehdet säilyttävät elinvoimansa.

Vuosina 2013–2014 OKM:n rahoitusmalli suosii kansainvälistä julkaisemista kotimaisen kustannuksella, mutta vuodesta 2015 alkaen myös parhailla kotimaisilla foorumeilla (eli tasolla 2) julkaistut kirjat ja artikkelit voidaan noteerata rahoituksen kannalta yhtä arvokkaiksi kuin ulkomaiset. Kaksi seuraavaa vuotta muodostavatkin yliopistojen rahoituksessa hämmentävän välijakson, jolloin sopeudutaan tulevaan ja joudutaan toimimaan kaksilla säännöillä. Vaikka JUFO-luokitus alkaa vaikuttaa perusrahoitukseen vasta vuodesta 2015 alkaen, jo vuonna 2014 yliopistot neuvottelevat ministeriön kanssa seuraavan vuoden rahoituksestaan vuosien 2011–2013 JUFO-luokiteltujen julkaisutietojen perusteella. Todellisuudessa Julkaisufoorumin vaikutus yliopistojen rahoitukseen alkoi siis jo viime vuonna.

Tämä tähdentää, että kotimaisen julkaisutoiminnan merkitys ei ole missään vaiheessa vähentynyt ja että sitä on syytä edelleen lujittaa. Jotta kotimaiset julkaisukanavat säilyttävät tulevissa arvioinneissa JUFO-tasonsa, niiden laatua on pakko vaalia. Viestinnän tutkimuksen kotimaisessa julkaisutoiminnassa onkin nyt kolme merkittävää ongelmaa ratkaistavana:

- 1) Koska perinteiset yliopisto- ja laitossarjat menettävät (väitöskirjoja lukuun ottamatta) käytännössä tieteellisen statuksensa, ne on joko lakkautettava tai hyväksyttävä julkaisumuotona, jota tarvitaan tieteelliseen viestintään mutta joka ei tuota yliopistolle julkaisupisteitä.
- 2) Lukemisen ja julkaisemisen nykyisen teknologisen murroksen oloissa kotimaiset julkaisufoorumit ovat taloudellisissa vaikeuksissa, vaikka niiden on samanaikaisesti kyettävä parantamaan laatuaan. Muuten niiden asema JUFO-luokituksessa tulee kyseenalaiseksi.
- 3) Yliopistojen on suunnattava kotimaista julkaisutoimintaansa enenevästi kotimaisten kustantajien ja aikakauslehtien suuntaan ja samalla ratkaistava, mitä ne ovat valmiita maksamaan siitä. Etenkin tieteelliset kustantajat ovat alkaneet vaatia monografioista ja antologioista kynnysrahoja, ja sama käytäntö saattaa levitä muodossa tai toisessa myös aikakauslehtiin.

Laitossarjoja tuskin kukaan jää suoranaisesti kaipaamaan. Jos esimerkiksi tutkimusprojektit tarvitsevat tulostensa raportointiin ja tilaajan/rahoittajan tarpeisiin nopeita väyliä, on edullista ja järkevää julkaista raportteja sähköisesti, tai jopa pieninä paperipainoksina, ja olla yksinkertaisesti piittaamatta siitä, ettei julkaisufoorumi noteeraa niitä. Sikäli kuin julkaisupisteitä tarvitaan, projektit tuottavat raporttien lisäksi myös oikeita artikkeleita ja kirjoja – eivät siis tee joko tai, vaan sekä että.

Jos ajatellaan viestinnän tutkimusta, yksi mahdollisuus laitossarjojen korvaamiseksi olisi tieteenalan kansallinen julkaisusarja. Päästäkseen tasolle 1 sarjalla tulisi olla paitsi aidosti kansallinen kirjoittajakunta myös useaa yliopistoa edustava toimintuskunta, joka hankkisi sarjaan tarjotuille kirjoille nimettömät arvioijat. Jos sarjalle löydettäisiin riittävän arvostettu kustantaja (vrt. Gaudeamus tai Vastapaino), se jo sellaisenaan voisi nostaa sarjan tieteellistä statusta. Yhteistyö vakiintuneen kustantajan kanssa helpottaisi kirjojen markkinointia ja leviämistä. Koska ei liene realistista olettaa, että kukaan kustantaja lähtisi sarjan julkaisijaksi suurin voitto-odotuksin, kynnysrahakeskustelulta tuskin vältytään. Ottaen huomioon nykyisen julkaisutoiminnan laajuuden ja kanavien monipuolisuuden on kuitenkin kyseenalaista, onko kansalliselle sarjalle todellista tarvetta. Sen vaikutus kirjojen muuhun julkaisemiseen voisi olla jopa kielteinen.

Kansainvälisesti akateeminen julkaisutoiminta on keskellä digitalisoitumisen aiheuttamaa mullistusta, joka muuttaa sen ansaintalogiikkaa, mutta mikään ei viittaa siihen, että tämä kustannustoiminnan erityisalue olisi kuolemassa, päinvastoin (ks. esim. Thompson 2005). Niin akateemisen kirjankustantamisen kuin tieteellisten aikakauslehtien ongelmat kuitenkin kärjistyvät Suomen kaltaisella pienellä markkina-alueella. Tietokirjallisuuden myynnin pitkään jatkunut kasvu on kääntynyt 2000-luvun alkuvuosina laskuksi (Ekholm & Repo 2010, 71–72), mutta nimenomaan tieteellisen kustannustoiminnan tilasta Suomessa tiedetään kovin vähän, kuten Tuomas M. S. Lehtonen on äskettäin huomannut (2011). Kustantamiseen vaikuttaa tällä hetkellä paitsi

Julkaisufoorumi myös vaatimus sähköisestä julkaisemisesta, ja mikäli mahdollista vielä vapaasti verkossa niin sanotulla *open access* -periaatteella (ks. esim. Ekholm & Repo 2010, 115).

Tieteellisten kirjojen painokset jäävätkin nykyisin vähäisiksi, pienimmillään jopa alle sataan kappaleeseen. Pienen paperiversiona julkaistun painoksen rinnalla yhä useampi viestinnän tutkimusta edustava kirja julkaistaan myös sähköisesti. Siksi ei ole ihme, että kustantajat ovat nostaneet tiedejulkaisemisen keskeiseksi rahoitustavaksi tekijän taustatahon maksaman ”ennakkotilauksen”, jonka arvo voi vaihdella tuhannesta useampaan tuhanteen euroon. Kirjojen kohdalla kynnyksrahat ovat jo arkipäivää Suomessa, ja ne on hyväksytty samanlaisiksi välttämättömiksi kuluiksi kuin kielentarkastus. Esimerkiksi Tampereen yliopistossa kirjojen julkaisemisesta on subventoitu joko tutkimusprojektien tai suoraan yksikön budjetista.

Julkaisemisen subventointia voidaan perustella monella syyllä. Ensinnäkin myös yliopistolliset julkaisusarjat ovat aiheuttaneet kustannuksia. Jos ja kun niistä luovutaan, tilalle tulevat kustantajien kynnyksrahat, jotka merkitsevät lopulta vain pientä kustannusrakenteen muutosta. Toiseksi tutkimustoiminnan projektiperusteisuus mahdollistaa varsin helposti julkaisukustannusten sisällyttämiseen hankkeen budjettiin. Kolmas ja tärkein hyvä peruste maksamiselle on kuitenkin julkaisujen arvo yliopistojen uuden rahoitusmallin näkökulmasta. Kun monografia tulkitaan laskentamallissa neljäksi artikkeliksi, yliopisto ansaitsee sillä laskennallisesti runsaat 27 000 euroa, vaikka kirjan julkaisijaa ei olisi noteerattu tasoa 1 korkeammalle. Artikkelikokoelma voi olla vielä arvokkaampi, riippuen artikkelien määrästä. Ei ihme, että markkinoille ilmestyy kynnyksrahojen pyytäjiä ja että yliopistot ovat myös enenevästi valmiita niiden maksamiseen. Pulmia tuottaa lähinnä se, että julkaisemisen kautta tapahtuva ”ansainta” näkyy yksittäisten laitosten rahoituksessa viipeellä, jolloin varoja kynnyksrahoihin voi olla vaikea osoittaa. Täytyy myös muistaa, että julkaisujen kautta tapahtuva perusrahoituksen ansainta on tarkoitettu ylimalkaan opetuksen ja tutkimuksen käyttöön, ei kierrätettäväksi takaisin yksinomaan julkaisutoimintaan.

Mutta mitä tehdä pienten tilaajamäärien kanssa painiskeleville kotimaisille tieteellisille lehdille? Tieteelliset aikakauslehdet ovat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta tieteellisten seurojen julkaisemia ja toimivat kengännauhahudjetilla Suomen Akatemian niukan tuen varassa. Esimerkiksi *Media @ viestinnällä* on vain viitisensataa tilaajaa, mikä ei riitä tekemään lehteä kannattavaksi. Vuonna 1978 perustettu lehti ei ole kyennyt rakentamaan sähköistä julkaisujärjestelmää saati julkaisuarkistoa, mikä vaikeuttaa vakavasti tutkimustiedon leviämistä. Jos lehti muutettaisiin vapaasti sähköisenä saatavaksi verkkojulkaisuksi, sen talous voisi romahtaa kokonaan. Pulmana on myös artikkelitarjonnan hiipunut määrä, mikä väistämättä vaikuttaa laatuun eikä edistä lehden pyrkimystä nousta tasolle 2. Julkaisufoorumi tarkistaa luokituksiaan seuraavan kerran vuonna 2014, eikä ole mitenkään selvää, että kaikki nyt tasolle 2 hyväksytyt kotimaiset julkaisukanavat säilyttävät asemansa.

Tiedotusopillisen yhdistyksen TOY:n puheenjohtaja on peräänkuuluttanut uusia keinoja pitää *Media @ viestintä* hengissä (Torkkola 2012). Viestinnän tutkimuksen päivillä elokuussa Jyväskylässä järjestetyssä keskustelutilaisuudessa nähtiin tärkeäksi muun

muassa se, että myös professorikunta julkaisisi lehdessä nykyistä aktiivisemmin. Myös artikkeliväitöskirjojen lisääntyminen on omiaan lisäämään tarjontaa kotimaisiin julkaisuihin. Talouden tukemisen yhtenä vaihtoehtona puolestaan mainittiin yliopistojen yhteisöjäsenyys ja lehden tukeminen suuremman jäsenmaksun muodossa. Toinen vaihtoehto olisi kynnyksrahan maksu jokaisesta julkaistusta artikkelista, mikä käytäntö on levinnyt esimerkiksi Yhdysvalloissa moniin *open access* -lehtiin (Waltham 2010, 260). Kolmas on sponsorioiden hankkiminen säätiöpuolelta. Kun lehden talouden kattamaton aukko ei ole vuositasona muutamaa tuhatta euroa suurempi, ainakin kahta mainituista keinoista kannattaisi kokeilla.

On hyvinkin mahdollista, että viestinnän tutkimuksen alueella aktiivisesti toimivat säätiöt voisivat tukea pienellä summalla alan kotimaista julkaisukanavaa, jonka kautta kasvatetaan uutta tutkijoiden sukupolvea kansainvälisille foorumeille ja jonka välityksellä kotimaista tutkimusta tehdään tehokkaasti tunnetuksi valistuneelle yleisölle – ja jonka kautta yliopistot ansaitsevat perusrahoitustaan. *Lähikuva*-lehdellä tällaisia pienimuotoisia tukijoita jo on. Jos taas pitää valita, onko yliopistojen laitosten tai yksiköiden hygieenisempää maksaa kynnyksrahaa yksittäisistä artikkeleista vai lähteä lehden kannatusjäseniksi, vastaus on helppo: jälkimmäinen on ehdottomasti parempi vaihtoehto. Ulkomaisissa lehdissä on tavallista, että institutionaalinen tilaus on tuntuvasti henkilökohtaista tilausta kalliimpi (ks. esim. Waltham 2010, 259).

Huoli kolmannesta tehtävästä

Olemme tarkastelleet yliopistojen uuden rahoitusmallin ja julkaisukanavien laatuluokitusten vaikutusta viestinnän tutkimuksen kotimaiseen julkaisemiseen hyvin pragmaattisesti. Tämä johtuu siitä, että jossain vaiheessa asia on pystyttävä kohtaamaan juuri tällä käytäntöjen tasolla. Emme usko varsinaisen tieteellisen julkaisutoiminnan juurikaan vääristyvän rahoituksellisen ohjauksen seurauksena. Huolestuneempia sen sijaan olemme siitä, miten rahoitusmalli ja julkaisufoorumi vaikuttavat yliopiston ns. kolmannen tehtävään. Kuten Aku Heinonen ja Tiina Raevaara (2012, 3–4) ovat vastikään todenneet, kumpikaan ei ota yliopiston yhteiskunnallista vuorovaikutusta mitenkään huomioon. Tieteellisestä julkaisemisesta palkitaan, mutta ei siitä, miten hyvin yliopisto onnistuu popularisoimaan tutkimustensa tuloksia ja saattamaan niitä ammatillisten tai muiden lukijayhteisöjen tietoon. ”Kolmannen tehtävän täyttäminen jääkin pahimmillaan yksittäisten aktiivisten tutkijoiden – – harteille.” Sitä saatetaan jossain vaiheessa joutua katumaan.

Viitteet

- 1 Tilanne on samankaltainen myös muissa Pohjoismaissa. Ks. esim. Poteri 2010 ja Vaagan 2007.
- 2 Kiitämme professori Pekka Isotalusta ja suunnittelija Janne Pölästä käsikirjoitukseen saamistamme kommentteista.
- 3 Tieto saatu sähköpostitse Julkaisufoorumin suunnittelijalta Janne Pöläseltä 5.10.2012.
- 4 *Mediatutkimuksia / Media Studies* -sarjaa toimitettiin Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksella, mutta siinä julkaistiin myös muualla tehtyä mediatutkimusta. Vuosina 2001–2011 sarjassa ehti ilmestyä kaikkiaan 30 nidettä, joista valtaosa oli väitöskirjoja.
- 5 Tampereen yliopiston malli palkitsee yksiköitä myös vertaisarvioimattomista tieteellisistä julkaisuista.

Kirjallisuus

- Acatiimi (2012). Julkaisufoorumin luokituksista lisäpalkkioita. *Acatiimi* 4/2012, 27. Saatavilla: http://www.acatiimi.fi/4_2012/O4_12_12.php (luettu 8.10.2012).
- Auranen, Otto & Pölänen, Janne (2011). Vastaus Jarno Valkoselle ja Veera Kinnuselle. *Sosiologia* 48: 2, 163–164.
- Auranen, Otto & Pölänen, Janne (2012). *Tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitus: Julkaisufoorumi-hankkeen (2010–2012) loppuraportti*. Tieteellisten seurain valtuuskunnan verkkojulkaisuja 2012: 1. Saatavilla: http://www.tsv.fi/files/yleinen/julkaisufoorumi-hankkeen_loppuraportti.pdf (luettu 3.10.2012).
- Denk, Thomas (2011). Bibliometrisk analys av finsk statsvetenskap. *Politikka* 53: 3, 238–245.
- Ekhholm, Kai & Repo, Yrjö (2010). *Kirja tienhaarassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Heinonen, Aku & Raevaara, Tiina (2012). Yliopistojen kolmas tehtävä jää vaille toteutusta ja tukea. *Tieteessä tapahtuu* 30: 5, 3–8.
- Herkman, Juha & Vähämaa, Miika (2007). *Viestintätutkimuksen nykytila Suomessa*. Viestinnän laitoksen tutkimusraportteja 1/2007. Helsinki: Helsingin yliopisto. Saatavilla: <http://www.helsinki.fi/crc/julkaisut/RaporttiSuomi.pdf> (luettu 3.10.2012).
- Julkaisufoorumi (2012). Kotimaisten paikallisten julkaisukanavien asema Julkaisufoorumi-luokituksessa. Saatavilla: http://www.tsv.fi/julkaisufoorumi/materiaalit/jufo_paikalliset_julkaisukanavat_17092012.pdf (luettu 3.10.2012).
- Koivisto, Juha & Thomas, Peter D. (2010). *Mapping Communication and Media Research: Conjunctions, Institutions, Challenges*. Tampere: Tampere University Press.
- Lehtonen, Tuomas M. S. (2011). Tieteellinen kustantaminen ja tieteen sisällöt. *Tieteessä tapahtuu* 29: 8, 1–2.
- Niiniluoto, Ilkka (2010). Julkaisufoorumi kannustaa laatuun. *Tieteessä tapahtuu* 28: 6, 1–2.
- Nordicom (2012). NCOM – Nordicom's Database on Nordic Media and Communication Research. Saatavilla: <http://nordicom.statsbiblioteket.dk/ncom/> (luettu 3.10.2012).
- OKM (2011). *Laadukas, kansainvälinen, profiloitunut ja vaikuttava yliopisto – ehdotus yliopistojen rahoitusmalliksi vuodesta 2013 alkaen*. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011: 26. Helsinki: OKM. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/okmtr26.pdf> (luettu 3.10.2012).
- OKM (2012). Yliopistojen rahoitusmalli 2013 alkaen. Saatavilla: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/yliopistokoulutus/hallinto_ohjaus_ja_rahoitus/liitteet/Yliopistojen_rahoitusmalli_2013_alkaen.pdf (luettu 3.10.2012).
- Patomäki, Heikki (2011). Julkaisuluokittelun politiikkaa: teknologia ideologiana. *Politikka* 53: 4, 295–302.
- Poteri, Eija (2004). Viestintätieteellinen julkaisuutoiminta Suomessa – ja vähän Pohjoismaissakin. Saatavilla http://www.uta.fi/laitokset/tiedotus/opiskelu/P1_lukemisto/Poteri.pdf (luettu 3.10.2012).
- Poteri, Eija (2010). Publishing of Media and Communication Research in Finland and in Other Nordic Countries. Teoksessa: Broddason, Þorbjörn ym. (toim.) *Norden och världen: perspektiv från forskningen om medier och kommunikation: en bok tillägnad Ulla Carlsson*. Göteborg: Göteborgs universitet, 87–94.
- Puuska, Hanna-Mari & Miettinen, Marita (2008). *Julkaisukäytännöt eri tieteenaloilla*. Opetusministeriön julkaisuja 2008: 33. Helsinki: OPM. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2008/liitteet/opm33.pdf?lang=fi> (luettu 3.10.2012).

- Thompson, John B. (2005). *Books in the Digital Age: The Transformation of Academic and Higher Education Publishing in Britain and the United States*. Cambridge: Polity Press.
- Torkkola, Sinikka (2012). Lehden loppu? *Media & viestintä* 35: 3, 120.
- Vaagan, Robert W. (2007). Open Standards in Scientific Communication and Publishing. *Nordicom Review* 28: 1, 111–122.
- Valkonen, Jarno & Kinnunen, Veera (2011). Sosiologia-lehti – johtava sosiologinen julkaisukanava. *Sociologia* 48: 1, 1–3.
- Vipunen (2012). Yliopistojen henkilöstön julkaisut vuodelta 2010. Saatavilla: <http://vipunen.csc.fi/fi-fi/yliopistokoulutus/julkaisut/Pages/default.aspx> (luettu 3.10.2012).
- Waltham, Mary (2010). The Future of Scholarly Journal Publishing among Social Science and Humanities Associations: Report on a study funded by a planning grant from the Andrew W. Mellon Foundation. *Journal of Scholarly Publishing* 42: 3, 257–324.